

Τίτλος Μαθήματος	Διαπολιτισμικότητα και εκπαίδευση / Η παιδαγωγική και κοινωνική διάσταση				
Κωδικός Μαθήματος	DLINTER501				
Τύπος μαθήματος	Υποχρεωτικό				
Επίπεδο	Μάστερ				
Έτος / Εξάμηνο φοίτησης	1^ο Έτος / Α΄ εξάμηνο				
Όνομα Διδάσκοντα	Γεώργιος Τζάρτζας, Dr. Phil. – Δρ. Βασιλική Πλιόγκου				
ECTS	10	Διαλέξεις / εβδομάδα	13	Εργαστήρια / εβδομάδα	-----
Στόχοι Μαθήματος	<p>Το περιεχόμενο του μαθήματος αφορά την εννοιολογική προσέγγιση και αποσαφήνιση των όρων «πολυπολιτισμικότητα», «διαπολιτισμικότητα», «ετερογένεια», «διαπολιτισμική», «αντιρατσιστική», «αντισεξιστική» και «πολυπολιτισμική» εκπαίδευση. Σκοπός του εν λόγω μαθήματος είναι η ανάδειξη των πολλαπλών διαστάσεων της ταυτότητας και της σχέσης μας με τη διαφορετικότητα και την ετερότητα, καθώς και η εξοικείωση των φοιτητών/φοιτητριών με την έννοια της ετερότητας, έτσι όπως εντοπίζεται σε εκπαιδευτικά πλαίσια τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης, λόγω φύλου, κοινωνικής τάξης, εθνικότητας, γλώσσας, θρησκείας, φυσικών και διανοητικών ικανοτήτων, οικογενειακού πλουραλισμού κ.ά. Επίσης, οι φοιτητές/φοιτήτριες καλούνται πρωταρχικά να κατανοήσουν το εννοιολογικό πλαίσιο και τις θεωρητικές βάσεις της διαπολιτισμικότητας και της σχέσης της με την εκπαίδευση. Με βάση την πολυπλοκότητα των ερευνητικών θεμάτων στις Επιστήμες της Αγωγής στόχος είναι επιπλέον να εμβαθύνουν στη διε- και δια-επιστημονική προσέγγιση των θεμάτων της αγωγής και της εκπαίδευσης, στην αναστοχαστική σκέψη και την υποκειμενικότητα της γνώσης.</p> <p>Η κριτική προσέγγιση και αποδόμηση στερεοτυπικών αντιλήψεων, η οριοθέτηση των εννοιών της ιδιότητας του πολίτη, η κριτική προσέγγιση του ρόλου της εκπαιδευτικής πολιτικής στην προώθηση μέτρων διαχείρισης της ετερότητας και του πολιτισμικού πλουραλισμού, «επιβάλλει» την υιοθέτηση εκπαιδευτικών καλών πρακτικών και στρατηγικών διδασκαλίας με στόχο τη διαχείριση συγκρούσεων στις σχολικές τάξεις, υπό το πρίσμα της συνεργασίας οικογένειας, σχολείου, κοινότητας και της διασφάλισης της ποιότητας της μάθησης για όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες.</p> <p>Επιμέρους στόχοι του μαθήματος αποτελούν η ανάδειξη της πολιτισμικής ετερότητας και των μοντέλων εκπαίδευσης –μονοπολιτισμικών και πλουραλιστικών-, των δυσκολιών εφαρμογής της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, της σύγκρισης παραδοσιακής και διαπολιτισμικής τάξης, καθώς και η προσέγγιση εκπαιδευτικών προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Για το λόγο αυτό οι φοιτητές/φοιτήτριες θα εξασκηθούν σε μεθόδους και τεχνικές εκπαίδευσης, όπως διαφοροποίηση της διδασκαλίας, μελέτες περίπτωσης και επεξεργασία του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών, ώστε να μπορούν να συμπεριλάβουν στην εκπαιδευτική διαδικασία όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως γλώσσας και κουλτούρας,</p>				

	<p>προάγοντας την ενεργητική συμμετοχή και καλλιεργώντας τόσο τον σχολικό γραμματισμό όσο και τον κοινωνικό γραμματισμό των μαθητών/μαθητριών ως μια δυάδα εκπαιδευτικού εστιασμού, που αποτελεί αναγκαιότητα για την εκπαίδευση πολυπολιτισμικών τάξεων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί σε ζητήματα που σχετίζονται με την αξιοποίηση ποικίλων εκπαιδευτικών στρατηγικών, μεθόδων διδασκαλίας και χρήσης πολυτροπικού υλικού στο πολυπολιτισμικό σχολείο. Οι μεταπτυχιακοί/μεταπτυχιακές φοιτητές/φοιτήτριες θα εξοικειωθούν με ένα βασικό και εμπλουτισμένο πλέγμα γνώσεων, θεωριών, ερευνών και πρακτικών, που σχετίζονται με τις σύγχρονες παιδαγωγικές αρχές και μεθόδους, ώστε να μπορούν να διδάξουν σε πολυπολιτισμικές τάξεις, αξιοποιώντας τα κατάλληλα μέσα και τις μεθόδους διδασκαλίας (διαλογικές, συνεργατικές και διερευνητικές).</p> <p>Η παρούσα θεματική ενότητα απώτερο στόχο έχει να διδάξει στους φοιτητές και στις φοιτήτριες πώς να μετατρέπουν ένα πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον σε διαπολιτισμικό, στο οποίο πέρα από την ισότιμη πρόσβαση στη γνώση, η πολιτισμική ταυτότητα του κάθε μαθητή και της κάθε μαθήτριας θα είναι σεβαστή και θα εξασφαλίζεται η ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ των παιδιών με στόχο την άρση όλων των προκαταλήψεων και διακρίσεων και συγχρόνως την ισότιμη συμμετοχή τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι.</p> <p>Ζητούμενο αποτελεί η δημιουργία ενός ανθρώπινου και δημοκρατικού σχολείου που θα διαπνέεται από τις αρχές της ισότητας, του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, μέσω της εκπαίδευσης στα και για τα ανθρώπινα δικαιώματα, δηλαδή της αξιοποίησης κάθε πρωτοβουλίας ενημέρωσης, πληροφόρησης και διδασκαλίας με στόχο τη δημιουργία μιας παγκόσμιας κουλτούρας των ανθρώπινων δικαιωμάτων. Τέλος, έμφαση θα δοθεί στο ρόλο των εκπαιδευτικών και ειδικών επαγγελματιών για την ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων υπεράσπισης που μάχονται υπέρ όλων των παιδιών από την οπτική της προστασίας των δικαιωμάτων τους σε διάφορα περιβάλλοντα, συζητώντας θέματα που συνδέονται με την καθημερινή ζωή αλλά και με εθνικές και διεθνείς δράσεις και πρακτικές.</p>
Μαθησιακά Αποτελέσματα	<p>Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αναμένεται να είναι σε θέση να:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. αναγνωρίζουν τη σημασία της διαπολιτισμικότητας, μέσα από την αντιπαράθεση με την ετερότητα και την εμπειρία του ατόμου με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο (ή όπως αλλιώς και εάν εκδηλώνεται αυτή η ετερότητά τους). 2. κατανοούν τα ιστορικά, κοινωνικά και οικονομικά αίτια που οδήγησαν στην ανάπτυξη και εξέλιξη των παιδαγωγικών ιδεών, αναλύουν και να ερμηνεύουν τις ιδέες αυτές μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της εποχής. 3. αναδεικνύουν και να αξιολογούν τις διαφορετικές αντιλήψεις για τον σκοπό και τις λειτουργίες της παρεχόμενης εκπαίδευσης. 4. εξετάζουν κριτικά τις βασικότερες παιδαγωγικές ιδέες στο ιδεολογικό, πολιτικό και κοινωνικοοικονομικό τους συγκείμενο. 5. ανακαλύπτουν, να εφαρμόζουν και να δημιουργούν μοτίβα της συνέχειας και της αλλαγής αναφορικά με τη διδασκαλία και τη μάθηση. <p>Ειδικότερα να προχωρούν στη/στο:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σύζευξη θεωρίας και πράξης. 2. Κριτική προσέγγιση θεωριών και σχετικών ερευνών.

	3. Αφαιρετική σκέψη. 4. Ενσυναίσθηση. 5. Αναζήτηση και επιλογή των κατάλληλων πηγών και πληροφοριών ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο επικοινωνίας. 6. Προσαρμογή και ευελιξία στην επιλογή μεθόδων, τεχνικών, μέσων και στρατηγικών διδασκαλίας. 7. Λήψη αποφάσεων. 8. Συνεργασία στο πλαίσιο εκπόνησης μιας εργασίας. 9. Εργασία σε διεπιστημονικά περιβάλλοντα μάθησης. 10. Παραγωγή νέων και καινοτόμων ερευνητικών ιδεών. 11. Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα. 12. Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας κι ευαισθησίας σε θέματα εθνικότητας, φύλου και όλων των διαστάσεων της ετερότητας. 13. Καλλιέργεια της ελεύθερης, δημιουργικής και κριτικής σκέψης.		
Προαπαιτούμενα	-----	Συναπαιτούμενα	-----
Περιεχόμενο Μαθήματος	<p>Ενότητα Α: Η Ετερότητα στην Εκπαίδευση</p> <p>Η σημασία της Πολιτισμικότητας και Διαπολιτισμικότητας στις Επιστήμες της Αγωγής είναι αδιαμφισβήτητη. Χωρίς τον άνθρωπο, χωρίς την ανθρωπολογία, δεν είναι δυνατή η αγωγή και η εκπαίδευση. Ανάλογα με τις ιστορικές και τις πολιτισμικές καταστάσεις της εκπαίδευσης, οι εικόνες του ανθρώπου, που εμπεριέχονται στην εκπαίδευση διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Στο πλαίσιο αυτό μία ιστορική, πολιτισμική προσέγγιση των θεμάτων της αγωγής και της εκπαίδευσης, σε αντίθεση με μία βιολογική ανθρωπολογία που επιθυμεί να αναγνωρίσει και να διερευνήσει τα οικουμενικά χαρακτηριστικά του ανθρώπου, τονίζει την Ιστορικότητα και Πολιτισμικότητα των ερευνητικών αντικειμένων και υποκειμένων καθώς και των ερευνητικών ερωτημάτων και μεθόδων. Έννοιες, όπως ο χώρος και ο χρόνος, η ετερότητα, αποτελούν καθοριστικά σημεία στην ανάδειξη της <i>ιστορικής νοοτροπίας και μίας πλουραλιστικής Ανθρωπολογίας των διαφορών και των δυνατοτήτων</i>. Απέναντι στις νέες απαιτήσεις που τίθενται παγκόσμια στο εκπαιδευτικό σύστημα, η ανθρωπολογική διερεύνηση των εκάστοτε ιστορικών και πολιτισμικών βασικών αρχών της αγωγής, της εκπαίδευσης και της κοινωνικοποίησης αποκτά μεγάλη σημασία αναφορικά με την κατανόηση των διεργασιών της εκπαιδευτικής δράσης στην πολιτισμική τους εξάρτηση. Για αυτές τις προσεγγίσεις, η εμπειρία του ατόμου με μεταναστευτική/προσφυγική βιογραφία είναι θεμελιώδης. Η αυξανόμενη ευαισθητοποίηση για την πολυμορφία των πολιτισμών και για τον κεντρικό ρόλο του πολιτισμού στη διαμόρφωση των συνθηκών ζωής, οδηγεί στην αύξηση της σημασίας του ατόμου με μεταναστευτική/προσφυγική βιογραφία στις παιδαγωγικές έρευνες. Στην προσπάθειά μας να μάθουμε κάτι για τη νοοτροπία των ανθρώπων σε μία άλλη ιστορική περίοδο, είναι απαραίτητη η εμπειρία του ατόμου με μεταναστευτική/προσφυγική βιογραφία. Αυτή είναι που επιτρέπει την κατανόηση κάθε φορά της ιδιαιτερότητας των προς διερεύνηση ανθρώπινων φαινομένων.</p> <p>Η ιστορία της αγωγής και της εκπαίδευσης μπορεί επίσης να ερμηνευθεί ως μία συνεχής προσπάθεια τελειοποίησης του παιδιού και της ολικής ερμηνείας του ανθρώπου. Βασικό στοιχείο της προσέγγισης αυτής αποτελεί το φαντασιακό σχέδιο των δυνατοτήτων της αγωγής και της εκπαίδευσης καθώς</p>		

και η ιδέα μίας αδιάβλητης, πρωταρχικά καλής φύσης που θα μπορούσε με τη βοήθειά της να τελειοποιηθεί. Η ανθρωπολογική αυτή προσέγγιση, βασισμένη σε χριστοκεντρικά και φυσιολατρικά χαρακτηριστικά, εμφανίστηκε στην αρχή της Νέας Εποχής με το *εκπαιδευτικό όραμα* του Comenius και αποτελεί την αφετηρία της σύγχρονης Παιδαγωγικής.

Στη μετανεωτερικότητα δεν υπάρχουν πια ολοκληρωτικά μοντέλα ή θεωρίες με οικουμενική εμβέλεια. Κανένα επιστημονικό παράδειγμα δεν μπορεί να αξιώσει ότι παράγει την πλήρη (παιδαγωγική) γνώση. Η κριτική της νεωτερικότητας αφορά και την παιδαγωγική σκέψη, όπως έγινε φανερό μέσα από τον παιδαγωγικό διάλογο της Νεωτερικότητας. Οι προσδοκίες του Διαφωτισμού αναφορικά με την συνεχή πρόοδο και την τεχνολογική εξέλιξη του ανθρώπου δεν εκπληρώθηκαν, με αποτέλεσμα οι συνέπειες του 'ημιτελούς' αυτού προγράμματος (Habermas) να μας κατατρέχουν ακόμη και σήμερα (Arnold Gehlen). Ο έντονος προβληματισμός και η αβεβαιότητα που κυριάρχησαν στο χώρο των πολιτισμικών ερευνών από τότε που τα παραδοσιακά επιστημονικά παραδείγματα έχασαν την εγκυρότητά τους (Paul Feyerabend, T.S. Kuhn, J-F. Lyotard), αποκάλυψαν και το αδιέξοδο στο οποίο περιήλθε η Ανθρωπολογία και η Παιδαγωγική Ανθρωπολογία ως κλειστά κανονιστικά συστήματα γνώσης.

Σήμερα με τη νεωτερική σκέψη ανοίγονται νέες προοπτικές για την παιδαγωγική επιστήμη και ειδικότερα για την Παιδαγωγική Ανθρωπολογία. Ο πλουραλισμός που χαρακτηρίζει την επιστημονική σκέψη και τη μεθοδολογία της, η συνύπαρξη πολλών ιδεών και θεωριών που δεν είναι ταυτόσημες και που αντιδρούν γρήγορα στις κοινωνικές εξελίξεις, οι διαφοροποιήσεις στην παρουσίαση των ανθρωπινων δραστηριοτήτων και στην παιδαγωγική δράση οδηγούν σε μια νέα θεώρηση της παιδαγωγικής μέσα από τη συνεχή αμφισβήτηση της ίδιας της παιδαγωγικής σκέψης. Οι ανθρωπολογικές μελέτες που είδαν το φως της δημοσιότητας τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία του περασμένου αιώνα και κυρίως στο γερμανόφωνο χώρο, οδήγησαν στον επαναπροσδιορισμό της Παιδαγωγικής Ανθρωπολογίας. Οι αιτίες της εξέλιξης αυτής θα πρέπει να αναζητηθούν στο γεγονός:

α) ότι η εκπαίδευση προσανατολίζεται πάντα σε εικόνες του ανθρώπου που αναπόφευκτα εμπερικλείουν ανθρωπολογικές προσεγγίσεις και
β) στη μείωση του ενδιαφέροντος για την κανονιστική ανθρωπολογία και στην συνειδητοποίηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξάρτησής της.

Τα πρώτα μοντέλα της Παιδαγωγικής Ανθρωπολογίας που αναπτύχθηκαν μετά την 'ανθρωπολογική στροφή' στις ανθρωπιστικές επιστήμες ακολούθησαν μία κανονιστική προσέγγιση της ερμηνείας του ανθρώπου, η οποία όμως οδήγησε την παιδαγωγική επιστήμη σε αδιέξοδα. Με τη νεωτερική σκέψη ανοίχθηκαν νέες προοπτικές για την παιδαγωγική σκέψη, όπως εκφράζονται μέσα από την Ιστορική Παιδαγωγική Ανθρωπολογία. Στόχος της δεν είναι η εξέταση του ανθρώπου γενεαλογικά αλλά μορφές και εκφράσεις του μέσα από την ιστορική, κοινωνική και πολιτισμική προοπτική. Η γνώση στην Ιστορική Παιδαγωγική Ανθρωπολογία δημιουργείται μέσα από πολλαπλούς διαλόγους, οι οποίοι συνεισφέρουν στη δόμηση παιδαγωγικών αντιλήψεων, καταστάσεων, δομών και εννοιών καταδεικνύοντας τις εξουσιαστικές δομές της κοινωνίας, της επιστήμης και των θεσμών της παιδαγωγικής δράσης. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός είναι απαραίτητη η επανεξέταση, ανακατανομή και ενδεχομένως η νέα αξιολόγηση της υπάρχουσας γνώσης ή και η παραγωγή νέας.

Η Ιστορική Παιδαγωγική Ανθρωπολογία εστιάζει την έρευνά της σε τρεις μεγάλες θεματικές ενότητες μέσα από τις οποίες διαφαίνεται και η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθεί:

	<p>1)στην ανθρώπινη ικανότητα μεταλλαγής και της σημασίας του φαντασιακού και της γλώσσας για το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση της εκπαίδευσης,</p> <p>2)στη σημασία των μιμητικών και τελετουργικών διεργασιών και</p> <p>3)στο ρόλο της βίας, της αντιμετώπισης του ατόμου με μεταναστευτική/προσφυγική βιογραφία και της παγκοσμιοποίησης της εκπαίδευσης.</p> <p>Ενότητα Β: Διαπολιτισμικότητα στην εκπαίδευση</p> <p>Στην ενότητα αυτή θα εστιάσει στην/στο:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Εννοιολογική προσέγγιση και αποσαφήνιση των όρων «πολυπολιτισμικότητα», «διαπολιτισμικότητα», «ετερογένεια», «διαπολιτισμική», «αντιρατσιστική», «αντισεξιστική» και «πολυπολιτισμική» εκπαίδευση. 2. Ανάδειξη των πολλαπλών διαστάσεων της ταυτότητας και της σχέσης μας με την ετερότητα. 3. Υιοθέτηση εκπαιδευτικών καλών πρακτικών και στρατηγικών διδασκαλίας με στόχο τη διαχείριση συγκρούσεων στις σχολικές τάξεις, υπό το πρίσμα της συνεργασίας οικογένειας, σχολείου, κοινότητας. 4. Πολύ-πολιτισμική κοινωνία και προβλήματα εκπαιδευτικών σε μία πολύ-πολιτισμική τάξη. 5. Ανάδειξη της πολιτισμικής ετερότητας και των μοντέλων εκπαίδευσης –μονοπολιτισμικών και πλουραλιστικών-, δυσκολιών εφαρμογής της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, σύγκρισης παραδοσιακής και διαπολιτισμικής τάξης, προσέγγισης εκπαιδευτικών προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. 6. Αξιοποίηση ποικίλων εκπαιδευτικών στρατηγικών, μεθόδων διδασκαλίας και χρήσης πολυτροπικού υλικού στο πολυπολιτισμικό σχολείο. 7. Δημιουργία ενός ανθρώπινου και δημοκρατικού σχολείου που θα διαπνέεται από τις αρχές της ισότητας, του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. 8. Ρόλος των εκπαιδευτικών και ειδικών επαγγελματιών για την ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων υπεράσπισης που μάχονται υπέρ όλων των παιδιών.
Μεθοδολογία Διδασκαλίας	<p>Με βάση την πολυπλοκότητα των ερευνητικών θεμάτων στις Επιστήμες της Αγωγής θα δοθεί έμφαση στη διε- και δια-επιστημονική προσέγγιση των θεμάτων της ενότητας.</p> <p>Με βάση, όχι μόνο την ενταξιακή πορεία στην Ευρώπη, αλλά και του γεγονότος, ότι η αγωγή και η εκπαίδευση αποτελούν σήμερα διαπολιτισμικό καθήκον, στο πλαίσιο του οποίου τα κοινά στοιχεία και οι διαφορές καθορίζονται εκ νέου, είναι ιδιαίτερα σημαντική μία σύνθετη αντιπαράθεση με την ετερότητα. Οι εξελίξεις αυτές επιταχύνονται από την παγκοσμιοποίηση της πολιτικής, της οικονομίας και του πολιτισμού, στην πορεία των οποίων έχουμε μία επικάλυψη και ανάμειξη του παγκόσμιου, του εθνικού, του περιφερειακού και του τοπικού και στη δημιουργία πολλαπλά κατακερματισμένων πολιτισμών, και οι οποίες, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης στον εκπαιδευτικό τομέα αποκτούν όλο και μεγαλύτερη σημασία.</p>

Οι έρευνες στην Ιστορική-Πολιτισμική Παιδαγωγική Ανθρωπολογία αποφεύγουν συνειδητά να ερμηνεύσουν συνολικά τον Άνθρωπο και να βασιστούν σε μία Παιδαγωγική που ορίζεται σ' αυτό το πλαίσιο. Οι νέες αυτές έρευνες δεν αναφέρονται πια στο 'παιδί', τον 'παιδαγωγό' ή την 'οικογένεια', σε μία συγκεκριμένη ιστορική στιγμή και ένα συγκεκριμένο πολιτισμό. Οι συγκρίσεις επομένως ανάμεσα στον άνθρωπο και τα ζώα δεν έχουν την ίδια σημασία που είχαν στην Φιλοσοφική Ανθρωπολογία του Scheler, του Plessner και του Gehlen και στις μελέτες της Παιδαγωγικής Ανθρωπολογίας που βασίστηκαν σ' αυτήν. Η αφετηρία των ερευνών της Ιστορικής-Πολιτισμικής Παιδαγωγικής Ανθρωπολογίας βρίσκεται στο ότι ο διάλογος (Diskurs) για τον ίδιο τον άνθρωπο είναι το αποτέλεσμα μίας συγκεκριμένης χρονικής στιγμής και ενός συγκεκριμένου πολιτισμού και μίας αντίστοιχης ανθρωπολογικής προοπτικής που σήμερα θεωρούμε ότι οδήγησαν σε ανεπίτρεπτες απλοποιήσεις της πολυπλοκότητας. Η ανθρωπολογική έρευνα, αντί να αποδεχθεί τις θέσεις αυτές, τονίζει την αναγκαιότητα της διεύρυνσης της πολυπλοκότητας της αντίληψης και της κατανόησης των προς διερεύνηση φαινομένων μέσα από τον συνυπολογισμό διαφορετικών και εν μέρει ετερογενών παραγόντων. Για να γίνει αυτό είναι αναγκαία η θεώρηση, η κατηγοριοποίηση και ενδεχομένως η επαναξιολόγηση της υπάρχουσας γνώσης και η παραγωγή νέας. Στις διαδικασίες αυτές μπορεί να γίνει φανερό, πως μέσα από την αλλαγή των ανθρωπολογικών και των επιστημολογικών ερωτημάτων και προοπτικών, βασικές έννοιες των Επιστημών της Αγωγής αποκτούν μία νέα, διαφορετική σημασία καθώς και πως ιστορικές συγκυρίες εντάσσονται εκ νέου στο κέντρο του ενδιαφέροντος από τις οποίες προκύπτουν νέες προοπτικές για την παιδαγωγική σκέψη και πράξη. Η Παιδαγωγική-Ανθρωπολογική γνώση δημιουργείται σε διαφορετικούς, συνεκτικούς ή ακόμη και αντιθετικούς διαλόγους, οι οποίοι δείχνουν τις παιδαγωγικές σχέσεις ποικιλότροπα. Οι διάλογοι αυτοί συνεισφέρουν στη δόμηση παιδαγωγικών αντιλήψεων, καταστάσεων, δομών και εννοιών, και εμφανίζουν τις εξουσιαστικές δομές της κοινωνίας, της επιστήμης και των θεσμών της παιδαγωγικής πράξης, εφόσον συμβάλλουν στη διαμόρφωση της εκπαίδευσης των επόμενων γενεών, συνδέονται άρρηκτα με ερωτήματα σχετικά με την ανθρώπινη αυτο-αντίληψη και τον ανθρώπινο αυτο-καθορισμό. Στους ανθρωπολογικούς αυτούς διαλόγους αίρονται τα όρια ανάμεσα στις επιστημονικές σχολές και τα επιστημονικά παραδείγματα με αποτέλεσμα να δημιουργούνται νέες μορφές πλουραλιστικής γνώσης. Εφόσον η εξάρτησή τους από τις ιστορικές και πολιτισμικές συνθήκες αποτελεί θέμα προβληματισμού, οι ιστορικές-ανθρωπολογικές έρευνες στον τομέα της αγωγής και της εκπαίδευσης είναι αναστοχαστικές και λαμβάνουν υπόψη τους μία δημιουργική ανθρωπολογική αυτοκριτική.

Συγκεκριμένα στην

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση,

Το μάθημα θα παράσχει το θεωρητικό υπόβαθρο με σύγχρονες και ασύγχρονες μεθόδους επικοινωνίας. Το σύνολο των μαθησιακών δραστηριοτήτων υποστηρίζεται από ηλεκτρονική πλατφόρμα επικοινωνίας και μάθησης.

Οι κύριες μαθησιακές δραστηριότητες του συγκεκριμένου μαθήματος είναι οι εξής:

1. Μελέτη υποχρεωτικής βιβλιογραφίας του μαθήματος.
2. Παρουσιάσεις περιεχομένου ή κύριων σημείων ή συγκεκριμένων μελετών
3. Διατύπωση και επίλυση αποριών σε ειδικό forum.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Διάλογοι για θέματα έρευνας και ερμηνείας σε δύο ειδικά forum του μαθήματος. 5. Ερωτήσεις, κουίζ, ασκήσεις, κείμενα θέσης κ.ά. αυτοαξιολόγησης. 6. Εκπόνηση εργασιών του μαθήματος. 7. Συμμετοχή σε τέσσερις τηλεδιασκέψεις.
Βιβλιογραφία	<p><i>Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία</i></p> <p>Άλκηστις (2008). <i>Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα. Δραματική τέχνη στην εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα</i>. Αθήνα: Τόπος.</p> <p>Banks, J. (2012). <i>Διαφορετικότητα και εκπαίδευση στην ιδιότητα του πολίτη. Παγκόσμια προοπτική</i> (επιμ. Ν. Παλαιολόγου). Αθήνα: Πεδίο.</p> <p>Γρίβα, Ε., Σέμογλου, Κ. (2015). <i>Ξένη Γλώσσα και Παιχνίδι: Κινητικές δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης στην πρωτοσχολική εκπαίδευση</i>. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Δ. Κυριακίδη.</p> <p>Γρίβα, Ε., Στάμου, Α. (2014). <i>Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον. Οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων</i>. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Δ. Κυριακίδη.</p> <p>Coelho, E. (2007). <i>Διδασκαλία και μάθηση στα πολυπολιτισμικά σχολεία</i> (επιμ. Ε. Τρέσσου, Σ. Μητακίδου, εισ. Σ. Μητακίδου). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.</p> <p>Ζάχος, Δ. (2017). <i>Επίκαιρα θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης</i>. Θεσσαλονίκη: Κ. & Μ. Αντ. Σταμούλη.</p> <p>Gollob, R., Krapf, P., Weidinger, W. (eds) (2010). <i>Εκπαιδεύμαστε και εκπαιδεύουμε για τη Δημοκρατία. Γενικές πληροφορίες και υλικό για τους εκπαιδευόμενους σχετικά με την εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα</i> (επιμ. Κ. Τούρα, μτφρ. Α. Αρώνη). Στρασβούργο: Συμβούλιο της Ευρώπης.</p> <p>Gundara, J., Jacobs, S. (2012). <i>Διαπολιτισμική Ευρώπη. Διαφορετικότητα και κοινωνική πολιτική</i> (μτφρ. & επιμ. Ν. Παλαιολόγου). Αθήνα: Πεδίο.</p> <p>Κορτέση-Δαφέρμου, Χ., Σφυρόερα, Μ. (2019). <i>Βιβλία με ιστορίες: για τον γραμματισμό και την κοινωνική ενδυνάμωση όλων των παιδιών</i>. Αθήνα: Gutenberg.</p> <p>Μουμουλίδου, Μ., Ρεκαλίδου, Γ. (επιμ.) (2010). <i>Μικρές ομάδες στην Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές, μαθησιακές εμψυχωτικές προσεγγίσεις</i>. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γ. Δαρδανός.</p> <p>Μπάρος, Β., Δημάση, Μ. (2018). <i>Παιδαγωγική της Μετανάστευσης και Διαπολιτισμικός Γραμματισμός. Διάδραση</i>.</p> <p>Μπονίδης, Κ., Παπαδοπούλου, Β. (2014). <i>Καλές πρακτικές στο πολυπολιτισμικό σχολείο: Αντλώντας από την επαγγελματική εμπειρία των εκπαιδευτικών</i>. Θεσσαλονίκη: ΥΠΑΙΘ. Διαθέσιμο στο: http://www.diapolis.auth.gr/epimorfotiko_uliko/index.php/component/content/article/35-perigrafes/106-perigrafi-praktikes?showall=1</p> <p>Νικολάου, Γ. (2011). <i>Ένταξη & εκπαίδευση των αλλοδαπών μαθητών στο Δημοτικό Σχολείο</i>. Αθήνα: Πεδίο.</p>

Νικολάου, Γ. (2011). *Διαπολιτισμική διδακτική. Το νέο περιβάλλον-Βασικές αρχές*. Αθήνα: Πεδίο.

Ντίνας, Κ., Χατζηπαναγιωτίδη, Α. (2006). *Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη/ξένη: έρευνα, διδασκαλία, εκμάθηση*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Παλαιολόγου, Ν., Ευαγγέλου, Ο. (2012). *Μετανάστες μαθητές δεύτερης γενιάς στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ένταξη και σχολικές επιδόσεις*. Αθήνα: Πεδίο.

Παλαιολόγου, Ν., Ευαγγέλου, Ο. (2011). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική. Εκπαιδευτική πολιτική για παιδιά μεταναστών*. Αθήνα: Πεδίο.

Πλιόγκου, Β., Καρακατσάνη, Δ. (επιμ.) (2020). *Σύγχρονες τάσεις στην παιδαγωγική θεωρία και πρακτική. Δημοκρατία, Πολιτειότητα, Ετερογένεια*. Αθήνα: Gutenberg.

Πλιόγκου, Β. (2011). Μαθαίνουμε τα ανθρώπινα δικαιώματα ... παίζοντας και δημιουργώντας τα: Εκπαιδευτικές δραστηριότητες για παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας. Δημοσιευμένα Πρακτικά του Ευρωπαϊκού Συνεδρίου Παγκόσμιας Οργάνωσης Προσχολικής Αγωγής (OMEP), *Δημιουργικότητα και μάθηση στην πρώτη σχολική ηλικία*. Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Λευκωσία 6-8 Μαΐου 2011, (σ. 727-737). Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <https://drive.google.com/file/d/0B4bxze3YrxEMWXRiQTZWZkJJVUE/view>

Πλιόγκου, Β. (2009). Δικαιώματα παιδιών και οπτικοακουστικά μέσα επικοινωνίας: «Νέος» στόχος για τη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση; Στο: Σ. Γρόσδος, Ε. Κανταρτζή & Β. Πλιόγκου (επιμ.). Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου, *Παιδί και Οπτικοακουστικά Μέσα Επικοινωνίας*, Θεσσαλονίκη 21-22.11.2009 (σ. 110-121). Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ. και Μορφωτικό Ίδρυμα της Ε.Σ.Η.Ε.Μ.Θ. Θεσσαλονίκη: Ηλεκτρονική έκδοση (ISBN: 978-960-6790-08-9).

Διαθέσιμο και στο: http://users.sch.gr/akoptsi/images/7perif_docs/Arthra_Epistimonika/pliogou_dikaiomata_paid_optikoakoustika_mme.pdf

Τζάρτζας, Γ. (2018). *Jan Amos Comenius: οι Απαρχές της Σύγχρονης Παιδαγωγικής. Ο άνθρωπος ως «animal educandum et educabilis»*. Αθήνα: Εκδόσεις Άνθρωπος.

Τζάρτζας, Γ. (2017). Η Σημασία της Ανθρωπιστικής Γνώσης στις Επιστήμες της Αγωγής, στο: Athens Institute of Liberal Arts (A.I.L.A.). Διαθέσιμο στο: <http://www.aila.org.gr/georgios-tzartzas>.

Τζάρτζας, Γ. (2004). Νέες Προοπτικές στην Παιδαγωγική Ανθρωπολογία. Στο: *Πρακτικά του 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου, Ιστορία της Εκπαίδευσης*, Πάτρα.

Τριλίβα, Σ., Αναγνωστοπούλου, Τ. (2008). *Βιωματική μάθηση. Ένας πρακτικός οδηγός για εκπαιδευτικούς και ψυχολόγους*. Αθήνα: Τόπος.

Χαραβιτσίδης, Π. (2013). *Χτίζοντας ένα δημοκρατικό και ανθρώπινο σχολείο* στην Αθήνα*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Wulf, C. (2018). *Ανθρωπολογία* (επιμ. Μ. Κοντοπόδης, μφρ. Φ. Παραφόρου). Αθήνα: Πεδίο.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Adult Learner Resource Center (2003). *Involving Immigrant and Refugee Families in Their Children's Schools: Barriers, Challenges and Successful Strategies*. Washington: Brycs. Retrieved from <https://brycs.org/clearinghouse/1209/>

Alexandri

Antunez, B. (2000). When everyone is involved: Parents and communities in school reform. In: B. Antunez, P. A. DiCerbo, & K. Menken (Ed.), *Framing effective practice: Topics and issues in the education of English language learners*, pp. 53–59. Washington, DC: National Clearinghouse for Bilingual Education. Retrieved from <http://ncela.gwu.edu>

Aragona-Young, E. & Sawyer, B. (2018). Elementary teachers' beliefs about multicultural education practices. *Teachers and Teaching. Theory and Practice*, 24 (5), 465-486.

Banks, J. A. (2016). *Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching*. London: Routledge.

Bermudez, A. E. & Marquez, J.A. (1996). An Examination of a Four-Way Collaborative to Increase Parental Involvement in the Schools. *The Journal of Educational Issues of Language Minority Students*, 16, Summer 1996. Retrieved from <http://ncela.gwu.edu/mispubs/jeilms>

Comenius, J. A. (2001). *Pampaidia. Allererziehung* (Hrsg. und Übersetzt von Klaus Schaller). Sankt Augustin.

Comenius, J. A. (2000). *Grosse Didaktik* (Hrsg. von A. Flitner). Stuttgart.

Comenius, J. A. (1992). *Orbis Sensualium Pictus*. Zürich.

Cummins, J. (1986). Empowering minority students: A framework for intervention. *Harvard Educational Review*, 56, pp. 18-36.

Epstein, J. L. (1995). School - family- community partnerships: Caring for the children we share. *Phi Delta Kappan*, 76, pp. 701-712 Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/20405436>

Faas

Gadamer, H.-G., Vogler, P. (Hrsg.) (1972/1974). *Neue Anthropologie*, 7 Bde. Stuttgart.

Galtung, J. (1997). *Gewalt*. In: Wulf, C. Vom Menschen. *Handbuch Historische Anthropologie*, S. 913-919.

Gehlen, A. (1978). *Der Mensch. Seine Natur und seine Stellung in der Welt*. Wiesbaden.

Geertz, C. (1973). *The Interpretation of Cultures*. NY: Basic Books Inc. Publishers.

Girard, R. (1972). *La violence et le sacré*. Paris : Editions Bernard Grasset.

Habermas, J. (1988). *Der philosophische Diskurs der Moderne. Zwölf Vorlesungen*. Frankfurt/M.

Hamann, B. (1993). *Pädagogische Anthropologie. Theorien – Modelle – Strukturen. Eine Einführung*. Bad Heilbrunn.

Kalliala, M. (2006). *Play culture in a changing world*. Maidenhead: Open University Press/McGraw-Hill Education.

	<p>Kuhn, T.S. (1970). <i>The structure of Scientific Revolutions</i>. Chicago: University of Chicago Press Ltd.</p> <p>Lenzen, D. (1994). Bildung und Erziehung für Europa? <i>Zeitschrift für Pädagogik</i>, 32, Beiheft. Weinheim/Basel, S. 3-48.</p> <p>Levi-Strauss, C. (1992). <i>Strukturelle Anthropologie</i>. Frankfurt/M.</p> <p>Liotard, J.-F. (1979). <i>La condition Postmoderne</i>. Paris: Les editions de Minuit.</p> <p>Moren, E. (1999). <i>Les sept savoirs nécessaires à l' éducation du futur</i>. Paris: Seuil.</p> <p>Mouritsen, P., Faas, D., Meer, N. (2019). Leitkultur debates as civic integration in North-Western Europe : The nationalism of 'values' and 'good citizenship', <i>Ethnicities</i>, 19 (9). DOI: 10.1177/1468796819843538</p> <p>Nohl, H. (1929). Pädagogische Menschenkunde. In: Nohl, H. / Pallat, L. (Hrsg.). <i>Handbuch der Pädagogik</i>, Bd.2. Langensalza, S. 51-75.</p> <p>Oelkers, J. (1992): Vollendung. Theologische Spuren im pädagogischen Denken. In: Luhmann, N./ Schorr, K.E. (Hrsg.). <i>Zwischen Anfang und Ende. Fragen an die Pädagogik</i>. Frankfurt/M.</p> <p>Plessner, H. (1928). <i>Die Stufen des Organischen und der Mensch</i>. Berlin: DGE.</p> <p>Saharso, S. and Scharrez, T. (2022). Beyond Race?. <i>Comparative Migration Studies</i>, 10:4, https://doi.org/10.1186/s40878-021-00272-y</p> <p>Scheler, M. (1929). <i>Die Stellung des Menschen im Kosmos</i>. Bonn: Meiner.</p> <p>Scheuerl, H. (1982). <i>Pädagogische Anthropologie</i>. Kohlhammer.</p> <p>Wimmer, M. (1988). <i>Der Andere und die Sprache</i>. Berlin.</p> <p>Wulf, Ch. (Hrsg.) (1996). <i>Das Anthropologische Denken in der Erziehung 1750-1850</i>. Weinheim.</p> <p>Wulf, Ch. (2001). <i>Anthropologie der Erziehung</i>. Weinheim und Basel.</p> <p>Wulf, Ch. (Hrsg.) (1994). <i>Einführung in die pädagogische Anthropologie</i>. Weinheim und Basel.</p> <p>Wulf, Ch. (2003). Die Wiederkehr des Körpers und das Schwinden der Sinne. In: Wulf, Ch./ Kamper, D. (Hrsg), <i>Logik und Leidenschaft. Erträge Historischer Anthropologie</i>. Berlin.</p> <p>Wulf, Ch. (2002). The Other as Reference Point in European Education. In: J. K. Koppen, I. Lunt. C. Wulf (eds.). <i>Education in Europe. Cultures, Values, Institutions in Transition</i>, pp. 19-39. Münster/New York/ München/ Berlin.</p> <p>Vermeulen, H. (2001). <i>Culture and Inequality; Immigrant Cultures and Social Mobility in long-term Perspective</i>. Amsterdam. Institute for Migration and Ethnic Studies. IMES.</p> <p>Wulf, Ch. (2022a). <i>Human Beings and their Images. Mimesis, Imagination. Performativity</i>. London; Bloomsbury.</p> <p>Wulf, Ch/ Althans, B./ Audehm, K./ Engel, J. (2021): Learning as a performative social process: Mimesis, ritual, materiality and subjectivation. In. Kress, S. Selander, R. Saljö, and C. Wulf (eds): <i>Learning as Social</i></p>
--	---

	<p><i>Practice. Beyond Education as an Individual Enterprise</i>. London et al.: Routledge, pp. 103-145.</p> <p>Kress, G./ Selander, S./ Säljö, R./ Wulf, Ch. (eds.) (2021). <i>Learning as Social Practice. Beyond Education as an Individual Enterprise</i>. London and New York: Routledge.</p> <p>Συναφή Περιοδικά</p> <p>Intercultural Education https://www.tandfonline.com/toc/ceji20/current</p> <p>Universal Journal of Educational Research: http://www.hrpub.org/journals/jour_index.php?id=95</p> <p>Multilingual Academic Journal of Education and Social Sciences: http://hrmars.com/index.php/journals/archives/MAJESS</p>
Αξιολόγηση	<p>Οι φοιτητές/φοιτήτριες θα αξιολογηθούν με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους. Όλες οι εργασίες θα υποβληθούν μέσω LMS ώστε να εξεταστούν στο λογισμικό σύστημα ελέγχου πιθανής λογοκλοπής (Turnitin). Παρακάτω παρουσιάζονται οι μέθοδοι αξιολόγησης του μαθήματος μαζί με το ποσοστό βαρύτητας κάθε μέρους αξιολόγησης σε σχέση με τον τελικό βαθμό.</p> <p>Συγκεκριμένα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 Διαδραστικές Εκπαιδευτικές δραστηριότητες ($2 \cdot 5 = 10\%$) • 2 Γραπτές Εργασίες ($15\% \cdot 25\% = 40\%$) • Τελικές Γραπτές Εξετάσεις (50%)
Γλώσσα	Ελληνική